

När framtiden tränger sig på

Hur kommer morgondagens välfärd att se ut, vem gör vad och – hur ska den kunna finansieras? Det var några av frågorna vid årets Framtidsdialog i Malmö, där representanter från regioner, kommuner och landsting fick chans att diskutera dessa stora framtidsfrågor.

– Till vardags arbetar vi nära den offentliga sektorn och kommer ofta i kontakt med frågeställningar som rör välfärden. Samtidigt känner vi ett behov av att få perspektiv på välfärdsfrågor och då föddes idén med dessa framtidsdialoger, berättade Margareta Irenaeus, rådgivare inom Öhrlings PricewaterhouseCoopers och tillsammans med Rikard Jacobsson dagens samsalsledare.

– Genom att bjuda in er till ett öppet samtal vill vi diskutera de utmaningar som väntar, fortsatte hon. Med utmaningar menar vi exempelvis hur välfärden ska organiseras, vilka nya typer av

– Till vardags arbetar vi nära den offentliga sektorn och kommer ofta i kontakt med frågeställningar som rör välfärden. Samtidigt känner vi ett behov av att få perspektiv på välfärdsfrågor och då föddes idén med dessa framtidsdialoger, berättade Margareta Irenaeus, rådgivare inom Öhrlings PricewaterhouseCoopers och tillsammans med Rikard Jacobsson dagens samsalsledare.

Nya perspektiv

Avstampet till årets framtidsdialog togs redan under vårvintern. Intervjuer på temat välfärd genomfördes då med intresseorganisationer runt om i landet.

– I alla intervjuer vi gjorde kom det upp några gemensamma teman, berättade Sofie Arvidsson, som genomfört många intervjuer. Exempel på sådana teman är Integration, Samverkan, Attraktivitet samt Delaktighet/Demokrati.

– Många svar handlade om demografiska utmaningar och finansieringsfrågor, d v s infalls-

vinklar som antagligen inte är nya för er, sa Mattias Norling, som också gjort många intervjuer. Samtidigt kom det upp nya perspektiv, t ex hur man skapar nya mötes- och diskussionsplatser som är fria från förutfattade meningar samt behovet av nya samhällsentreprenörer.

Braskande rubriker

Budskapen från intervjuerna har sammanfattats i ett antal löpsedlar kring det som kallas "framtidens nyheter". Löpsedlarna presenterades på plats i möteslokalen i Malmö. En av dem gav intressanta perspektiv på det här med produktivitet i

olika samhällssektorer. "Allt färre har råd med hemtjänst, men Eva, 89, har fyra espressomaskiner" löd ett av budskapen.

– Bakgrunden är att produktiviteten i tillverkningsföretagen ökar så att konsumentvaror idag tillverkas allt snabbare till en allt lägre kostnad, kommenterade Mattias Norling. Men hur är det egentligen med tjänstesektorn?

En annan löpsedel satte fingret på välfärdens innehåll, närmare bestämt vad det offentliga ska stå för och vad andra aktörer kan ta ansvar för i framtiden. På bästa kvällstidningsmanér basunerade rubrikerna ut: "Så definieras välfärden i din region. Listor från hela landet. Riv ur och spara".

Här ser vi några av dem som var med på Framtidsdialogen i Malmö; Bo Ekensteen, kommunchef Kävlinge kommun, Susanne Rikardsson, Affärsutvecklingschef MKB Fastighets AB och Ronny Hallberg, Ideellt Resurs- och Utvecklingcentrum.

Vilka är utmaningarna – och hur måste de hanteras?

Löpsedlarna från framtiden fungerade som avstamp för dagens samtal, där tankar, idéer och förslag samlades under ledorden – delaktighet/demokrati, samverkan, attraktivitet och integration.

Delaktighet/demokrati

- Värderingsfrågorna är viktiga. Det har skett ett paradigmskifte där vi famlar i ledarskapet. Från en kollektivistisk syn där "någon annan" tar fram lösningarna till ett nytt och mera individualistiskt tänkesätt.
- Vårt sätt att organisera lokaldemokratin är utmanad, vi lever i gamla strukturer och utgår från att det alltid är som det varit. Risken blir att vi tittar för mycket i bakspeglarna samtidigt som världen springer ifrån oss.
- På nätet finns det redan en annan typ av demokrati bland ungdomarna, som är mera dynamisk och transparent. Våra demokratiska system och organisationer är inte anpassade för dessa önskemål.
- De nya mötesplatserna finns redan där, det kan inte vi påverka. Däremot kan vi se till att vara där och följa med, vara lyhörda och påverka.

Samverkan

- Den offentliga omsorgen ligger i stöpsleven. Det är inte självklart vilken roll det offentliga ska ha – den ideella sektorn kommer in på nya sätt.
- Om kartan ritas om och nya typer av samverkan dyker upp – när förvandlas en ideell organisation till en entreprenör och hur garanterar man offentlig verksamhet?
- Hur väljer de unga arbetsplats och arbetsgivare i framtiden – lockas de av stora gigantiska företag i framtiden? Vill man inte snarare ha ett eget företag som utgångspunkt för sin karriär?

Det var livliga diskussioner runt alla borden. Vid det här bordet ser vi bland andra Bo Ekensteen, kommunchef och Mikael Persson, ekonomichef från Kävlinge kommun, Jan Solmer, kommunchef i Höör kommun, Inger Nilsson, stadsdirektör i Malmö stad och Elisabeth Larsson, kommunchef i Svedala.

- Kommunerna och det offentliga roll kan minska med hjälp av den tekniska utvecklingen och nya entreprenörer. I t ex skolans värld verkar vi fortfarande utgå från den grundstruktur och de metoder som gällde när folkskolan grundades.

Attraktivitet

- Det är skillnad på utbildning och bildning – det gäller att sy ihop helheten, att göra detta till en samlade bildningsresa.
- Det måste bli mer av experimentverkstad också i offentlig verksamhet. Nya skattehöjningar är inte den långsiktiga lösningen.
- Är inte delar av den offentliga sektorn som amerikansk fordonsindustri – föråldrad och förbisprungen?

- Ett större utbud av alternativa utförare inom vård, skola, omsorg kan öka attraktionskraften och därmed locka fler anställda till denna sektor.
- Antalet "80-plussare" kommer att växa lavinartat samtidigt som antalet sökande till vårdprogrammen minskar. Det går inte ihop!

Integration

- Iransk-svenska föreningen lär fundera på att inrätta egen äldreomsorg för svenskanier – men det verkar inte finnas några stödsystem, strukturer etc för att åstadkomma detta. Hur stödjer vi sådana initiativ?
- Vi måste bli bättre på att hantera invandrar- och flyktingmottagande – hur gör vi för att inkludera alla i den framtida utvecklingen?

- Männens flykt från offentlig sektor får inte glömmas bort. Här dominerar kvinnor på många sätt, vilket påverkar lönesättning, kultur och klimat på dessa arbetsplatser.
- Måste rättvisa innebära att alla har det precis lika?
- Sveriges höga ingångslöner bidrar till ungdomsarbetslösheten – hur bryter vi detta mönster?

Ansvarig utgivare: Margareta Irenaeus.
Text: Fredrik Lilieblad. Foto: Mattias Norling, Sofie Arvidsson m fl
© 2009 PricewaterhouseCoopers i Sverige AB. Att mångfaldiga innehållet helt eller delvis är förbjudet enligt lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk. Förbudet gäller varje form av mångfaldigande genom tryckning, kopiering etc.

Ta vara på potentialen

Pia Kinhult – regionråd i region Skåne – talade om den brytningstid vi nu befinner oss i, där exempelvis globaliseringen får allt starkare genomslag. Omvandlingen leder till en ökande konkurrens, som vi måste kunna hantera för att säkra demokratin och välfärden i framtiden.

– För att möta förändringarna måste vi frigöra oss från in- vanda tankar och verkligen inse att Skåne ligger i världen och dagligen påverkas av allt som sker därute. Omvärldsförändringarna trycker på, förändrar och utmanar vår traditionella trygghet, säkerhet och vårt sätt att organisera oss i olika frågor, sa Pia Kinhult.

Hon betonade att omvärldskraften dessutom kommer att öka i styrka, bl a eftersom både levnadsstandarden och utbildningsnivån höjs i allt fler länder. Sveriges försprång som

välstånd i-land äts upp och vår självbild kring detta måste ändras.

– Visst är det bra att allt fler länder befinner sig på samma nivå som vi, men samtidigt leder det till en tuffare konkurrens som påverkar allt från våra företag till vårt utbildningssystem, konstaterade hon.

– Vi måste kunna ställa om och tänka nytt, vilket våra ungdomar redan är bra på, fortsatte Pia Kinhult. Däremot blir det tuffare att få våra samhällsinstitutioner att medverka i den här omställningen. Här behövs

en livaktig debatt om politikens förutsättningar och om hur vi kan slussa in den i morgondagen på ett sätt som säkrar de demokratiska grundvärderingarna.

En attraktiv region

Pia Kinhult pekade också på Skånes stora potential i de förändringar som väntar – det geografiska läget med 3,6 miljoner människor i Öresundsregionen, den höga utbildningsnivån och den gynnsamma demografiska situationen.

– Samtidigt vet vi att arbets-

kraftsbristen kan bli ett problem för oss, poängterade hon. För oss politiker gäller det att göra vår region attraktiv så att människor vill flytta hit för att arbeta och bilda familj.

– Lika viktigt blir det att hitta nya lösningar när den gamla välfärdsmodellen bryts sönder. Detta arbete måste börja nu. Annars riskerar vi att hamna i en situation där det gamla raseras och ersätts av något nytt, som kanske inte erbjuder den frihet och valfrihet vi vill ha i ett demokratiskt samhälle.

Framtidens hot och möjligheter

Tankarna från Pia Kinhult följdes av en gemensam diskussion, där hoten och möjligheterna kring morgondagens utveckling stod i centrum.

- Okunnighet är demokratin värsta fiende – hur når vi medborgarna med bra demokratisk information?
- Var måste demokratidiskussionerna tas i framtiden – måste inte de olika spelarna i det civila samhället (politiker, näringsliv med flera) tänka nytt, ta revansch och hitta nya organisations- och diskussionsformer?
- Glöm inte att den s k unga Internet-generationen inte är så ung längre – de är över 30 och finns redan bland oss.
- Förändringen är bra, men det finns också en poäng med att utvecklingen går lite trögt.

Att samhället/förvaltningen är trög är en säkerhet som ökar möjligheterna att förutse – både inom politik och näringsliv.

- De gamla samhällsstrukturerna – organisatoriskt, ekonomiskt, socialt – är kanske de största problemen när det gäller att få fart på integrationen.
- Den regionala näringslivspolitikerna är inte utformad för att hantera nya aktörer och nya typer av samverkan kring välfärden.
- Hur hanterar vi det demokratiska dilemmat att Sverigedemokraterna finns med i

Pia Kinhult delar engagerat med sig sina tankar runt globalisering.

många kommuner? Samtidigt kanske detta snarare är en möjlighet – d v s att det finns en tydlig ”fiende”, som gör att de demokratiska partierna måste upp till bevis?

FRAMTIDSBLADET
Freddagen den 30 november 2027

**KOMMUNALRÅDET
AVSATT
- FICK INTE IHOP
SAMARBETET MED
MUSLIMSKA RÅDET
& SVENSKA KYRKAN**

**DEN IDEELLA SEKTORN BÄR HUVUDDALEN
AV VÄLFÄRDSPRODUKTIONEN**

Ny dansbana och kapitalism

Dagens visionära summering stod Jan Sturesson för. Han pekade framåt mot ett samhälle och en välfärdsmodell, där roller och ansvar luckrats upp och där nya organisations- och tankemodeller tagit över – modeller som är interaktiva, internationella och ickestandardiserade.

Den nya kapitalismen handlar inte bara om ekonomi, utan även om social, kulturell och intellektuell tillväxt, betonade Jan Sturesson.

En av utgångspunkterna är det Jan Sturesson, konsult och strategisk rådgivare inom Öhrlings PricewaterhouseCoopers, kallar den nya dansbanan, där privata, ideella och offentliga aktörer i framtiden måste söka samverka och bjuda upp till dans på nya sätt. Tillsammans med den nya dansbanan finns den nya kapitalismen, där fokus ligger på mycket mer än bara det ekonomiska kapitalet. Lika viktigt är det att skapa tillväxt via det sociala, kulturella och intellektuella kapitalet som finns i ett samhälle.

Framtidens välfärd

Baserat på dessa två utgångspunkter bjöd Jan Sturesson sedan på ett fyrverkeri av frågor, reflektioner, idéer, problemformuleringar, hot och möjligheter – alla med bäring på utvecklingen av framtidens välfärd: – Hur bygger vi en tillräckligt stor arena där alla ryms för att idén om samverkan på nya villkor ska vara möjlig?

– Men kanske ännu viktigare – försök inte arrangera framtidens mötesplatser, hoppa istället in och ta plats på dem som redan finns!

– Vi måste hitta sätt för att koppla samman den gamla formella demokratin och dess institutioner med den nya informella demokratin. Den nya demokratin finns på Internet – är alltid vaken och uppkopplad – och måste på ett eller annat sätt integreras med den framtida utvecklingen.

– Apropå värderingar – kanske vi måste acceptera ett samhälle i framtiden som saknar gemensam värdegrund och där mångfalden och olikheten är basen för hur vi organiserar oss?

– Global samtidighet blir ett nyckelord för framtiden, där sammansmältningen mellan teknik och värderingar är dynamisk och sker i realtid på ett öppet och transparent sätt.

– Vilken blir framtidens melodi – kollektiv individualisering eller kanske individuell

kollektivisering?

– Beträffande konsten att hantera och organisera mångfald – i Malaysia har alla de stora världsreligionerna egna friskolor, som organiseras av en och samma skolförvaltning – månne en förebild för oss i Sverige? – Apropå framtidens ledarskap – det måste vara passionerat, personligt och interaktivt. Det gäller att våga ta för sig och kunna profilera sitt territorium för att ta position.

Skapa attraktion

– Lika viktigt blir det att tänka icke linjärt och icke standardiserat och satsa på passion och öppenhet för att skapa attraktion kring regioner och territorier.

– Sist men inte minst – det måste vara hög puls i relationen mellan aktörerna i morgondagens välfärdssamhälle, alltså mellan individ och institutioner inom exempelvis vård, skola och omsorg. Relationen måste vara levande, gnistrande och spraka för att skapa närhet och kännas angelägen.